

Behandeling van cervicale dystonie

met botulinetoxine type A

Brochure voor
de patiënt

Over deze brochure

Deze brochure informeert u over de behandeling van cervicale dystonie met botulinetoxine type A. U heeft deze folder ontvangen omdat u behandeld gaat worden met botulinetoxine type A injecties.

In deze brochure lees je meer over...

- het begrip cervicale dystonie.
- de behandeling van cervicale dystonie.
- toediening, werking, resultaten en de mogelijke bijwerkingen van botulinetoxine type A.

De informatie in deze brochure is geen vervanging van een persoonlijk medisch advies. In geval van vragen, gelieve contact op te nemen met uw behandelende arts.

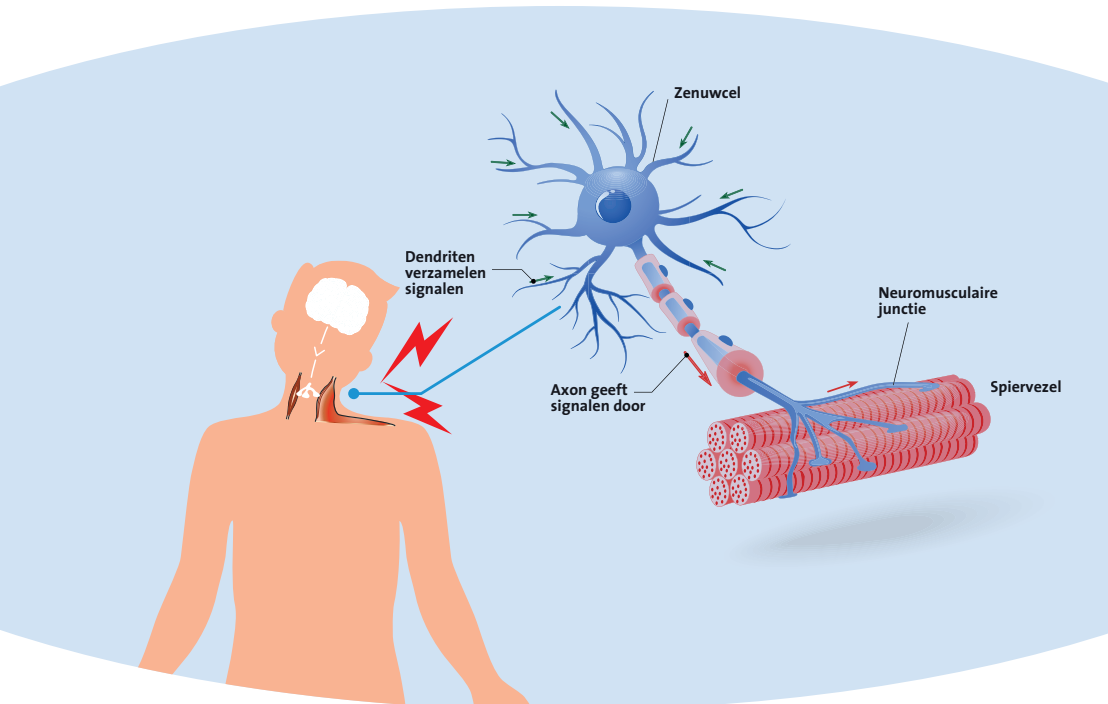
Inhoudsopgave

Cervicale dystonie	4
Behandeling van cervicale dystonie	5
Behandeling met botulinetoxine type A	6
Notities	14

Cervicale dystonie

Wat is cervicale dystonie?

Cervicale dystonie is een neurologische aandoening en valt onder de bewegingsstoornissen. Bij dystonie is er een stoornis in de spierspanning. Er gaat iets fout op de plek in de hersenen die de coördinatie van bewegingen regelt, waardoor er onwillekeurige, oncontroleerbare spiersamentrekkingen of verkrampingen kunnen ontstaan. Spieren van één of meer lichaamsdelen kunnen langzame, draaiende en wringende bewegingen maken en daardoor een abnormale houding aannemen. Dystoniepatiënten kunnen deze bewegingen niet beïnvloeden. De dystone bewegingen kunnen in alle lichaamsdelen optreden, zowel in rust als tijdens een willekeurige beweging. Een groot gedeelte van de patiënten kunnen de abnormale houding een korte tijd corrigeren door het aangedane lichaamsdeel aan te raken, dit is de zogenaamde "sensory trick".

Behandeling van cervicale dystonie

Cervicale dystonie is in de meeste gevallen niet te genezen. Symptomen kunnen wel verlicht worden, meestal door een combinatie van verschillende behandelingen. In sommige gevallen verdwijnen de symptomen na een tijd vanzelf.

Geneesmiddelen

Injectie met botulinetoxine type A

Botulinetoxine type A is de behandeling van eerste keus bij cervicale dystonie.¹

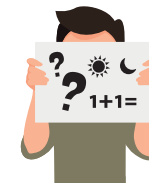
Tabletten of capsules

Er zijn meerdere geneesmiddelen die uw spieren kunnen verslappen. Deze kunnen via de mond worden ingenomen.

Vaak in combinatie met:

Kinesitherapie en/of ergotherapie

Gedragstherapie

Gedragstherapie heeft als doel te leren omgaan met een chronische aandoening en vermindering van de symptomen van de dystonie.

Revalidatie en oefentherapie

De revalidatiebehandeling van patiënten met de diagnose dystonie is gericht op de gevolgen van de dystonie zoals houding / bewegingen, de spraak, kauwen of slikfunctie.

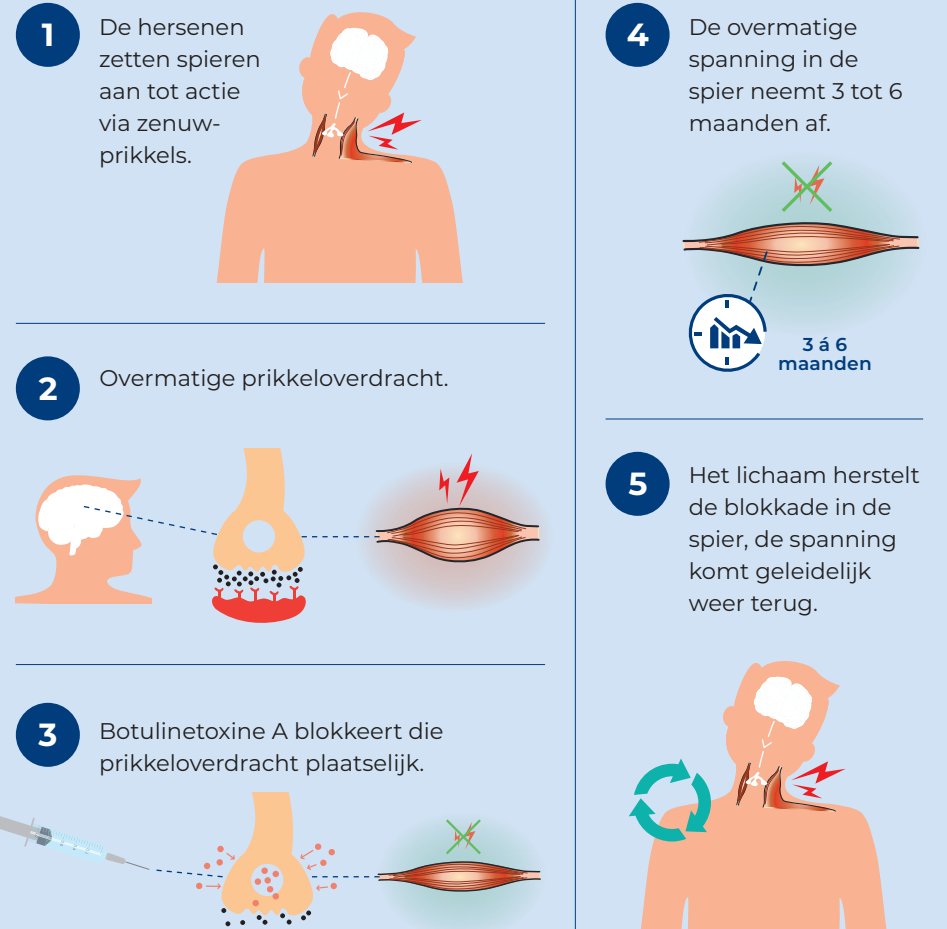
Chirurgie

Wanneer de dystonie ernstig is en geneesmiddelen onvoldoende helpen, kunnen patiënten in aanmerking komen voor behandeling met Diepe Hersen Stimulatie (DBS), een soort pacemaker van de hersenen. Deze operaties vinden plaats in ziekenhuizen die hierin gespecialiseerd zijn. Bij een DBS-operatie plaatst de neurochirurg twee dunne naalden (elektrodes) in de hersenen, waarmee kleine elektrische stroompjes kunnen worden toegediend.

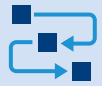
Behandeling met botulinetoxine type A

Botulinetoxine type A is een natuurlijk, gezuiverd eiwit dat geproduceerd wordt door bepaalde bacteriën. Er bestaan verschillende farmaceutische producten op basis van dit toxine met verschillen in de terugbetalingscriteria. Bij één van de behandelingen van cervicale dystonie wordt botulinetoxine type A in de aangedane spier(en) geïnjecteerd.

Hoe werkt botulinetoxine type A?

Er zal samen met de arts beslist worden welke behandeling het best voor u is.

Hoe verloopt een behandeling met botulinetoxine type A?

Voor behandeling

Hulpvraag en doelstellingen

U en uw arts stellen doelen voorop en bespreken de verwachtingen voor uw behandeling. Op basis van de doelen wordt een behandeling gekozen.

Neem altijd een actueel medicatieoverzicht mee en informeer de arts direct over allergieën.

Mogelijke behandeldoelen waarvoor u behandeld kunt worden:

- + Verbetering van dagelijks functioneren.
- + Vermindering van pijn of spierspanning.
- + Verbetering van het slaappatroon.
- + Verbetering van kwaliteit van leven.

Onderzoek

- De arts onderzoekt welke spieren te injecteren zijn.
- De arts stemt met u af welke effecten te verwachten zijn.

Behandeling

Injecteren met botulinetoxine type A kan in sommige gevallen worden gedaan met:

1. ECHO: met een apparaatje op de huid kunnen spieren door middel van echobeelden zichtbaar gemaakt worden. De arts kan hierdoor de te injecteren spieren lokaliseren. Het ongemak van het injecteren is te vergelijken met bloedprikken. Bij eventuele pijn na de behandeling op de injectieplaats kunt u in overleg met uw arts een pijnstiller (zoals paracetamol) gebruiken.

2. EMG: met een speciale EMG naald kan de spierspanning in een spier gemeten worden en kan de spier gestimuleerd worden om samen te trekken. De spanning in een spier wordt omgezet in een geluidssignaal waarbij de arts weet dat hij met de naald in de aangedane spier zit.

Na behandeling

Poliklinisch

Bij een poliklinische behandeling kunt u meteen weer naar huis. Het wordt aanbevolen om normaal te blijven bewegen en alles te blijven doen wat u normaal ook doet zoals fysieke oefeningen.

Evaluatie behandeling en vervolgspraak

- Soms zijn er meerdere behandelingen nodig voordat een effectieve dosis en de juiste spieren zijn gevonden.
- Injecties met botulinetoxine type A zijn onderdeel van een bredere behandeling. Uw arts zal hierover meer uitleg geven.
- Het effect van uw behandeling en de doelstellingen die u gemaakt heeft voorafgaand aan de behandeling, bespreekt u samen met uw arts.

Afhankelijk van het resultaat wordt uw behandelplan bijgesteld.

Welke resultaten kunt u verwachten van de behandeling?

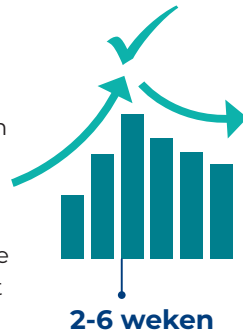
Veranderde spierkracht, -spanning

- Omdat de behandelde spier minder actief wordt, kan de spierkracht tijdelijk afnemen.
- Het gevoel bij het bewegen kan soms veranderen, door een andere spierspanning. Dit kan een reden zijn voor begeleiding door een kinesitherapeut.

De duurtijd van het effect

Sommige mensen merken al enkele dagen na een botulinetoxine type A injectie een voordeel, en de meesten zullen binnen ongeveer een week significante effecten ervaren. Het kan twee tot zes weken duren voordat patiënten het volledige voordeel van deze therapie ervaren. Botulinetoxine type A therapie is een doorlopende behandeling die elke drie tot zes maanden herhaald moet worden voor de meerderheid van de patiënten.³

Mogelijke tijdelijke bijwerkingen:

- Pijn of zwelling rond de injectieplaats:
 - Huidirritatie.
 - Huiduitslag met jeuk en/of bultjes.
- Algemene of lokale spierzwakte.
- Vermoeidheid.
- Griepachtige symptomen.

Zeldzame ernstige bijwerkingen:

- Moeilijkheden met slikken, spreken of ademen.
- Zwelling van het gezicht, lippen, tong of keel (met name bij behandeling van spieren in nek- halsregio).

Waarschuw bij (één van) deze bijwerkingen onmiddellijk uw arts of ga naar de spoeddienst van een ziekenhuis in de buurt.

Het kan namelijk betekenen dat u een allergische reactie heeft op de behandeling met botulinetoxine type A.

Wanneer mag u geen injectie met botulinetoxine type A krijgen?

- U mag geen injecties met botulinetoxine type A krijgen als u allergisch bent aan stoffen in dit geneesmiddel.
- Het is niet aanbevolen om dit geneesmiddel te krijgen indien u zwanger bent, borstvoeding geeft, ziek of koortsig bent of als u een infectie en/of ontsteking heeft.

Indien u twijfelt, neem dan contact op met uw arts.

Wanneer moet u extra voorzichtig zijn?

- Bij slik-, spreek-, of ademhalingsproblemen. Deze kunnen namelijk verergeren door de behandeling.
- Bij langdurige perioden (nu of in het verleden) van spierzwakte (zoals bijvoorbeeld myasthenia gravis).
- Bij problemen met bloedstolling (verlengde bloedingstijden).
- Mocht u anti-coagulerende geneesmiddelen nemen, verwittig zeker uw arts.

Meld dit soort problemen altijd direct aan uw arts.

Gebruikt u één van deze geneesmiddelen, geef dit dan door aan uw arts:

- Bepaalde antibiotica (zoals gentamicine, amikacine, polymyxine, tetracycline of lincomycine).
- Benzodiazepines (geneesmiddelen met rustgevende, slaapverwekkende en/of spierverlappende eigenschappen).
- Lithiumzouten.
- Corticosteroiden (ontstekingsremmers).
- Geneesmiddelen die, net als botulinetoxine type A, ook zorgen voor spierverlappending.

Als uw geneesmiddelen in de loop van de tijd veranderen, meld dit dan altijd direct aan uw arts.

De invloed op rijvaardigheid/machinegebruik

Na behandeling kan ook tijdelijk spierzwakte optreden. In dit geval mag u geen auto besturen of machine bedienen.

Voor meer informatie of bij vragen kunt u contact opnemen met uw behandelend arts.

Herhaling van behandeling

- Als de injecties het gewenste effect hebben, kan de behandeling wanneer het effect verdwenen is, worden herhaald.

- Soms wordt de effectiviteit van injecties op den duur minder.

Mogelijke redenen:

- De spieren worden meer dystoon (komt meer weer spanning op).
- Er zijn meer spieren betrokken geraakt bij de aandoening.
- Het weefsel van de geïnjecteerde spier(en) is veranderd.
- Botulinetoxine type A is niet meer goed werkzaam.

Uw arts kan dan overwegen de dosering aan te passen of andere spieren te injecteren.

Referenties

1. Simpson DM et al. Practice guideline update summary: Botulinum neurotoxin for the treatment of blepharospasm, cervical dystonia, adult spasticity, and headache: Report of the Guideline Development Subcommittee of the American Academy of Neurology. *Neurology*. 2016 May 10;86(19):1818-26.
2. Albanese A et al. A systematic review on the diagnosis and treatment of primary (idiopathic) dystonia and dystonia plus syndromes: report of an EFNS/MDS-ES Task Force. *Eur J Neurol*. 2006 May;13(5):433-44.
3. Nederlandse (Botuline) behandel richtlijn cervicale dystonie 2013.
4. <https://dystonia-foundation.org/living-dystonia/botulinum-toxin-injections>.

Colofon

© 2024 Ipsen NV
Guldensporenpark 87
9820 Merelbeke
www.ipsen.com

Medische redactie

Dr. M. Hoonhorst, revalidatiearts
Nederland

Gesponsord door

Ipsen NV,
Guldensporenpark 87, 9820 Merelbeke

Vormgeving & productie

Operatie Farma B.V.

Druk

Tweede druk, april 2024

Disclaimer

Deze informatie is met de grootste zorg samengesteld. U kunt hieraan geen rechten ontleen. Mocht u onderdelen onduidelijk vinden of aanvulling wensen, dan kunt u voor vragen altijd terecht bij uw behandeld arts.

